

Καρλ Μαρξ **Προσφώνηση της Κεντρικής Επιτροπής στην Ένωση των Κομμουνιστών**

Η κεντρική Επιτροπή προς την Ένωση

Αδέρφια! Στα δυο χρόνια της επανάστασης του 1848-49 η Ένωση των Κομμουνιστών ανταποκρίθηκε διπλά στη δοκιμασία. Πρώτα, γιατί σ' όλα τα μέρη, τα μέλη της πήραν ενεργό μέρος στο κίνημα, γιατί στον τύπο, στα οδοφράγματα και στα πεδία της μάχης στάθηκαν στις πρώτες γραμμές της μόνης αποφασιστικής επαναστατικής τάξης, του προλεταριάτου. Η Ένωση ανταποκρίθηκε ακόμα γιατί η αντίληψή της για το κίνημα, όπως διατυπώθηκε στις εγκυκλίους των Συνεδρίων και της Κεντρικής Επιτροπής του 1847 και στο Κομμουνιστικό Μανιφέστο, αποδείχτηκε η μόνη σωστή αντίληψη, γιατί εκπληρώθηκαν πέρα για πέρα οι προσδοκίες που εκφράστηκαν εκείνα τα ντοκουμέντα, και γιατί η αντίληψη για το σημερινό κοινωνικό καθεστώς, που παλιά προπαγανδιζόταν μονάχα στα κρυφά από την Ένωση, βρίσκεται τώρα στο στόμα των λαών και κηρύσσεται δημόσια στις πλατείες. Ταυτόχρονα χαλαρώθηκε σημαντικά η πριν σφιχτοδεμένη οργάνωση της Ένωσης. Ένα μεγάλο μέρος των μελών, που είχε πάρει άμεσα μέρος στο επαναστατικό κίνημα θεώρησε ότι πέρασε η εποχή των μυστικών εταιριών και ότι φτάνει μονάχα η ανοιχτή δράση. Οι ξεχωριστές περιφέρειες και κοινότητες άφησαν ν' ατονήσει και σιγά - σιγά να σβήσει η σύνδεση με την Κεντρική Επιτροπή. Τη στιγμή λοιπόν που στη Γερμανία το δημοκρατικό κόμμα, το κόμμα των μικροαστών, οργανώνονταν ολοένα και περισσότερο, το εργατικό κόμμα έχανε το μόνο στέρεο στήριγμά του, έμενε το πολύ - πολύ οργανωμένο σε ξεχωριστά μέρη για τοπικούς σκοπούς και έπεφτε έτσι μέσα στο γενικό κίνημα ολότελα κάτω από την κυριαρχία και την καθοδήγηση των μικροαστών δημοκρατών. Πρέπει να δοθεί τέλος σ' αυτή την κατάσταση, πρέπει ν' αποκατασταθεί η ανεξαρτησία των εργατών. Η Κεντρική Επιτροπή αντιλήφθηκε αυτή την ανάγκη και γι' αυτό, το χειμώνα κιόλας του 1848-49, έστειλε στη Γερμανία έναν επίτροπο, το Γιόζεφ Μολ, για την αναδιοργάνωση της Ένωσης. Η αποστολή του Μολ, ωστόσο, έμεινε χωρίς μόνιμο αποτέλεσμα, εν μέρει γιατί οι γερμανοί εργάτες δεν είχαν τότε ακόμα συγκεντρώσει αρκετή πείρα και εν μέρει γιατί η εξέγερση του περασμένου Μάη διέκοψε την αποστολή αυτή. Ο ίδιος ο Μολ πήρε το ντουφέκι, κατατάχθηκε στο στρατό του Μπάντεν - Παλατινάτου κι έπεσε στις 19 του Ιούλη στη μάχη του Μουργκ. Η Ένωση έχασε στο πρόσωπό του ένα από τα πιο παλιά, τα πιο δραστήρια και τα πιο έμπιστα μέλη της, που έδρασε σ' όλα τα συνέδρια και τις Κεντρικές Επιτροπές και που παλιότερα ακόμα είχε εκπληρώσει μ' επιτυχία μια σειρά από ταξίδια-αποστολές. Ύστερα από την ήττα των επαναστατικών κομμάτων της Γερμανίας και της Γαλλίας τον Ιούλη του 1849 συγκεντρώθηκαν ξανά στο Λονδίνο σχεδόν όλα τα μέλη της Κεντρικής Επιτροπής, συμπληρώθηκαν με νέες επαναστατικές δυνάμεις κι άρχισαν με ανανεωμένο ζήλο την αναδιοργάνωση της Ένωσης.

Η αναδιοργάνωση μπορεί να γίνει μονάχα με έναν επίτροπο και η Κεντρική Επιτροπή θεωρεί εξαιρετικά σπουδαίο ζήτημα ν' αναχωρήσει ο επίτροπος ακριβώς αυτή τη στιγμή που έρχεται μια νέα επανάσταση όπου το εργατικό κόμμα πρέπει να εμφανιστεί όσο το δυνατό πιο ομόφωνο, όσο το δυνατό πιο αυτοτελές, αν δεν θέλει ξανά να το εκμεταλλευτεί η αστική τάξη και να το σύρει από πίσω της. Από το 1848 κιόλας, αδέρφια, σας είπαμε ότι οι γερμανοί φιλελεύθεροι αστοί θάρχονταν σε λίγο στην εξουσία και ότι τη νεοκατακτημένη εξουσία τους θα την έστρεφαν αμέσως ενάντια στους εργάτες. Είδατε πως εκπληρώθηκε αυτό. Πραγματικά ήταν οι αστοί, που ύστερα από το κίνημα του Μάρτη του 1848, κατέλαβαν αμέσως την κρατική εξουσία και χρησιμοποίησαν αυτή την εξουσία για ν' απωθήσουν αμέσως τους εργάτες, τους συμμάχους τους στον αγώνα, πίσω στην προηγούμενη κατάσταση καταπίεσης. Αν και η αστική τάξη δε μπορούσε να το πετύχει αυτό, χωρίς νάχει συνδεθεί με το φεουδαρχικό κόμμα που είχε παραμεριστεί το Μάρτη κι ακόμα χωρίς τελικά νάχει παραχωρήσει ξανά στο φεουδαρχικό αυτό απολυταρχικό κόμμα την εξουσία, ωστόσο εξασφάλισε για τον εαυτό της όρους που, χάρη στις οικονομικές δυσκολίες της κυβέρνησης, θα της παράδιναν την εξουσία μόνιμα και θα εξασφάλιζαν όλα της τα συμφέροντα, στην περίπτωση που θα μπορούσε από τώρα κιόλας το επαναστατικό κίνημα ν'

ακολουθήσει μια λεγόμενη ειρηνική εξέλιξη. Η αστική τάξη, για να εξασφαλίσει την κυριαρχία της, δε θα χρειαζόταν καν να γίνει μισητή με τη χρησιμοποίηση μέτρων βίας ενάντια στο λαό, γιατί όλα αυτά τα μέτρα βίας τα έχει πάρει κίόλας η φεουδαρχική αντεπανάσταση. Η εξέλιξη όμως δε θ' ακολουθήσει αυτή την ειρηνική πορεία. Αντίθετα, έρχεται η επανάσταση που θα την επιταχύνει, η επανάσταση που είτε θα προκληθεί από μια ανεξάρτητη εξέγερση του γαλλικού προλεταριάτου,, είτε από την εισβολή της Ιερής Συμμαχίας στην επαναστατική Βαβέλ¹.

Και το ρόλο που έπαιξαν απέναντι στο λαό οι Γερμανοί φιλελεύθεροι αστοί το 1848, αυτό τον τόσο προδοτικό ρόλο, θα τον αναλάβουν στην επερχόμενη επανάσταση οι δημοκράτες μικροαστοί, που σήμερα παίρνουν στην αντιπολίτευση την ίδια θέση που έπαιρναν οι φιλελεύθεροι αστοί πριν από το 1848. Αυτό το κόμμα, το δημοκρατικό, που είναι πολύ πιο επικίνδυνο στους εργάτες από το προηγούμενο, το φιλελεύθερο κόμμα, αποτελείται από τα τρία στοιχεία:

1. Από τα προοδευτικά τμήματα της μεγάλης αστικής τάξης, που βάζουν για σκοπό το άμεσο ολοκληρωτικό γκρέμισμα της φεουδαρχίας και της απολυταρχίας. Η ομάδα αυτή εκπροσωπείται από τους πρώην βερολινέζους συμβιβαστές, από τους αρνητές των φόρων.

2. Από τους δημοκράτες - συνταγματικούς μικροαστούς, που ο κύριος τους σκοπός στο ως τα τώρα κίνημα ήταν η αποκατάσταση ενός λίγο-πολύ δημοκρατικού ομοσπονδιακού κράτους όπως το επιδίωκαν οι εκπρόσωποί τους, οι αριστεροί της Συνέλευσης της Φρανκφούρτης και αργότερα η βουλή της Στουτγάρδης και αυτοί οι ίδιοι στην εκστρατεία για το σύνταγμα του Ράιχ.

3. Από τους ρεπουμπλικάνους μικροαστούς, που το ιδεώδες τους είναι μια γερμανική ομόσπονδη δημοκρατία του είδους της Ελβετίας, και που ονομάζουν σήμερα τον εαυτό τους κόκκινο και σοσιαλδημοκράτη, γιατί τρέφουν τον ευσεβή πόθο να καταργήσουν την πίεση του μεγάλου κεφαλαίου πάνω στο μικρό του μεγάλου αστού πάνω στο μικροαστό. ΟΙ εκπρόσωποι αυτής της ομάδας ήταν τα μέλη των δημοκρατικών συνεδρίων και επιτροπών, οι καθοδηγητές των δημοκρατικών συλλόγων, οι συντάχτες των δημοκρατικών εφημερίδων.

Όλες αυτές οι ομάδες, ύστερα από την ήττα τους, ονομάζουν τώρα τον εαυτό τους ρεπουμπλικάνο ή κόκκινο, ακριβώς όπως στη Γαλλία οι ρεπουμπλικάνοι μικροαστοί ονομάζουν τους εαυτούς τους σοσιαλιστές. Οπου βρίσκουν ακόμα ευκαιρία να επιδιώκουν την πραγματοποίηση των σκοπών τους με το συνταγματικό δρόμο, όπως στη Βυρτεμβέργη, στη Βαυαρία κλπ, πιάνονται από την ευκαιρία για να διατηρήσουν τις παλιές τους φράσεις και για ν' αποδείξουν με την πράξη, ότι δεν άλλαξαν ούτε στο παραμικρό. Κατά τα άλλα είναι αυτονόητο ότι η αλλαγή του ονόματος αυτού του κόμματος δεν αλλάζει σε τίποτα τη στάση του απέναντι στους εργάτες, μα αποδειχνει μονάχα ότι τώρα το κόμμα αυτό πρέπει ν' αντιπαραταχτεί ενάντια στην αστική τάξη που είναι ενωμένη με την απολυταρχία και ότι πρέπει να στηριχτεί στο προλεταριάτο.

Το μικροαστικό-δημοκρατικό κόμμα στη Γερμανία είναι πολύ δυνατό, δεν αγκαλιάζει μονάχα τη μεγάλη πλειοψηφία των αστών κατοίκων των πόλεων, τους μικρούς βιομήχανους εμπόρους και τους βιοτέχνες-μαστόρους, αριθμεί στην ακολουθία του τους αγρότες και το προλεταριάτο της υπαίθρου, εφόσον αυτό το τελευταίο δε βρήκε ακόμα ένα στήριγμα στο αυτοτελές προλεταριάτο των πόλεων. Η σχέση του επαναστατικού εργατικού κόμματος προς τη μικροαστική δημοκρατία είναι αυτή: πάει μαζί της ενάντια στην ομάδα που το επαναστατικό εργατικό κόμμα επιδιώκει την ανατροπή της, αντιτάσσεται στη μικροαστική δημοκρατία σ' όλα εκείνα με τα οποία η μικροαστική δημοκρατία θέλει να στεριώσει τη θέση της.

Οι δημοκράτες μικροαστοί που καθόλου δε θέλουν να ανατρέψουν ολόκληρη την κοινωνία προς το συμφέρον των επαναστατών προλετάρων, επιδιώκουν μιαν αλλαγή των κοινωνικών συνθηκών, έτσι που η κοινωνία που υπάρχει να τους γίνει όσο το δυνατό πιο υποφερτή και βολική. Γι' αυτό ζητούν πριν απ' όλα τη μείωση των κρατικών εξόδων με τον περιορισμό της γραφειοκρατίας και με τη μετατόπιση των κύριων φόρων στους γαιοχτήμονες και στους αστούς. Ζητούν ακόμα να παραμεριστεί η πίεση του μεγάλου κεφαλαίου πάνω στο μικρό με τη δημιουργία δημόσιων πιστωτικών ιδρυμάτων και με νόμους ενάντια στην τοκογλυφία, έτσι που να δοθεί σ' αυτούς και στους αγρότες η δυνατότητα να παίρνουν με ευνοϊκούς όρους προκαταβολές από το κράτος, αντί από τους καπιταλιστές. Ζητούν ακόμα την εφαρμογή των αστικών σχέσεων ιδιοκτησίας στην υπαίθρο με την ολοκληρωτική κατάργηση του φεουδαρχισμού. Για να τα εφαρμόσουν όλα αυτά, χρειάζονται μια δημοκρατική, συνταγματική ή ρεπουμπλικάνικη κρατική

συγκρότηση, που θα δίνει την πλειοψηφία σ' αυτού και στους συμμάχους τους, τους αγρότες, και ένα δημοκρατικό καταστατικό των δήμων και των κοινοτήτων, που θα δίνει στα χέρια τους τον άμεσο έλεγχο στην κοινοτική ιδιοκτησία και μια σειρά άλλες λειτουργίες που τις εξασκούν σήμερα οι γραφειοκράτες.

Στην κυριαρχία και στη γρήγορη αύξηση του κεφαλαίου πρόκειται ν' αντιδράσουν, εν μέρει με τον περιορισμό του κληρονομικού δικαιώματος, εν μέρει με την ανάθεση όσο το δυνατό πιο πολλών εργασιών στο κράτος. Όσο για τους εργάτες είναι πριν απ' όλα βέβαιο ότι πρόκειται να παραμείνουν μισθωτοί εργάτες, όπως και πριν, μόνο που οι δημοκράτες μικροαστοί εύχονται στους εργάτες καλύτερο μισθό και μια πιο ασφαλισμένη ζωή και ελπίζουν να το πετύχουν αυτό με τη μερική απασχόλησή τους από το κράτος και με μέτρα φιλανθρωπίας, με δυο λόγια ελπίζουν να εξαγοράσουν τους εργάτες με λίγο-πολύ σκεπασμένες ελεημοσύνες και να σπάσουν την επαναστατική τους δύναμη κάνοντας προσωρινά υποφερτή την κατάστασή τους. Τις διεκδικήσεις της μικροαστικής δημοκρατίας, που συνοψίζονται εδώ, δεν τις εκπροσωπούν ταυτόχρονα όλες οι ομάδες της και μονάχα σ' ένα πολύ μικρό κύκλο ανθρώπων προβάλλονται συνολικά σαν καθορισμένος σκοπός. Όσο πιο μπροστά πάνε μερικοί άνθρωποι ή ομάδες ανθρώπων, τόσο μεγαλύτερο αριθμό από τις διεκδικήσεις αυτές θα υιοθετούν, και οι λίγοι που βλέπουν το πρόγραμμά τους σ' αυτά που αναφέραμε θα πίστευαν ότι διεκδίκησαν έτσι το ανώτατο που μπορεί να ζητήσει κανείς από την επανάσταση. Οι διεκδικήσεις αυτές όμως σε καμιά περίπτωση δεν μπορούν να είναι αρκετές για το κόμμα του προλεταριάτου. Ενώ οι δημοκράτες μικροαστοί θέλουν ν' αποτελειώσουν την επανάσταση όσο το δυνατό πιο γρήγορα και με την πραγματοποίηση το πολύ - πολύ των παραπάνω διεκδικήσεων, συμφέρον δικό μας και καθήκον δικό μας είναι να **κάνουμε την επανάσταση διαρκή**, ώσπου όλες οι λίγο - πολύ ιδιοχτήτριες τάξεις νάχουν απωθηθεί από την εξουσία, ώσπου νάχει κατακτηθεί η κρατική εξουσία από το προλεταριάτο, κι ώσπου η συνένωση των προλετάρων, **όχι μονάχα σε μια χώρα, αλλά σ' όλες τις κυρίαρχες χώρες του κόσμου**, να έχει προχωρήσει τόσο, που νάχει σταματήσει ο συναγωνισμός ανάμεσα στους προλετάρους αυτών των χωρών και ώσπου να συγκεντρωθούν στα χέρια των προλετάρων τουλάχιστον οι αποφασιστικές παραγωγικές δυνάμεις. Εμείς δε μπορεί ν' αποβλέπουμε στην αλλαγή της ατομικής ιδιοκτησίας, αλλά μονάχα στην εκμηδένισή της, δεν μπορεί ν' αποβλέπουμε στην απόκρυψη των ταξικών αντιθέσεων, μα στην κατάργηση των τάξεων, δε μπορεί ν' αποβλέπουμε στην καλύτερευση της σημερινής κοινωνίας, μα στην ίδρυση μιας νέας κοινωνίας. Δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία ότι η μικροαστική δημοκρατία στην παραπέρα εξέλιξη της επανάστασης θ' αποχτήσει στη Γερμανία για μια στιγμή την επικρατέστερη επιροή. Μπαίνει λοιπόν το ερώτημα, ποια θα είναι η στάση του προλεταριάτου και ειδικά της Ένωσης απέναντί της:

1. Όσο θα συνεχίζονται οι σημερινές συνθήκες όπου καταπιέζονται επίσης και οι μικροαστοί δημοκράτες.

2. Στον επερχόμενο επαναστατικό αγώνα που θα τους σώσει την υπεροχή.

3. Υστερα απ' αυτόν τον αγώνα, στο διάστημα της υπεροχής τους πάνω στις τάξεις που ανατράπηκαν και πάνω στο προλεταριάτο.

1. Στη σημερινή στιγμή, οι δημοκράτες μικροαστοί, που καταπιέζονται παντού, κηρύσσουν γενικά στο προλεταριάτο τη συνένωση και τη συμφιλίωση, του προσφέρουν το χέρι και τείνουν προς τη δημιουργία ενός μεγάλου κόμματος της αντιπολίτευσης που θ' αγκαλιάζει όλες τις αποχρώσεις στο δημοκρατικό κόμμα, δηλ. τείνουν να μπλέξουν τους εργάτες σε μια κομματική οργάνωση, όπου θα επικρατούν οι γενικές σοσιαλδημοκρατικές φράσεις που πίσω τους κρύβονται τα ιδιαίτερα συμφέροντα των δημοκρατών μικροαστών και όπου, για χατίρι της ποθητής ειρήνης, δε θα επιτρέπεται να προβάλλονται οι ιδιαίτερες διεκδικήσεις του προλεταριάτου. Μια τέτοια συνένωση θα κατέληγε μονάχα προς όφελός τους και θάταν ολότελα σε βάρος του προλεταριάτου. Το προλεταριάτο θα έχανε όλη την αυτοτελή και με κόπο εξαγορασμένη θέση του και θα ξανάπεφτε σε κατάσταση εξαρτήματος της επίσημης αστικής δημοκρατίας. Αυτή η συνένωση λοιπόν πρέπει να αποκρουστεί με τον πιο αποφασιστικό τρόπο. Αντί να ξεπέσουν ξανά τόσο χαμηλά, που να υπηρετούν τους αστούς δημοκράτες σαν κόρο κλακαδόρων, πρέπει οι εργάτες, και πρώτα απ' όλα η Ένωση, να επιδιώξουν να δημιουργήσουν, πλάι στους επίσημους δημοκράτες, μιαν ανεξάρτητη μυστική και ανοιχτή οργάνωση του εργατικού κόμματος. Πρέπει ακόμα την κάθε

κοινότητα να τη μετατρέψουν σε κέντρο και πυρήνα εργατικών ενώσεων όπου η θέση και τα συμφέροντα του προλεταριάτου θα συζητιούνται ανεξάρτητα από τις αστικές επιδράσεις. Πόσο λίγο παίρνουν στα σοβαρά οι αστοί δημοκράτες μια συμμαχία, μέσα στην οποία οι προλετάριοι θα στέκονται στο πλάι τους με την ίδια εξουσία και με ίσα δικαιώματα, το δείχνουν λ.χ., οι δημοκράτες του Μπρεσλάου, που στο όργανό τους, τη "Νέα Εφημερίδα του Οντερ"² κατατρέχουν με τη μεγαλύτερη λύσσα τους ανεξάρτητα οργανωμένους εργάτες που τους τιτλοφορούν σοσιαλιστές. Για την περίπτωση της πάλης ενάντια σ' έναν κοινό αντίπαλο δεν χρειάζεται καμιά ιδιαίτερη συνένωση. Όταν χρειαστεί να καταπολεμηθεί άμεσα ένας τέτοιος αντίπαλος, συμπίπτουν τα συμφέροντα και των δυο κομμάτων για τη στιγμή αυτή, κι όπως γινόταν ως τώρα θ' αποκατασταθεί και στο μέλλον αυτή η σύνδεση που είναι υπολογισμένη μονάχα για τη στιγμή αυτή. Είναι αυτονόητο ότι στις μελλοντικές αιματηρές συγκρούσεις, καθώς και μόλις τις προηγούμενες, κυρίως οι εργάτες θα υποχρεωθούν να καταχτήσουν τη νίκη με το θάρρος τους, με την αποφασιστικότητά τους και με την αυτοθυσία τους. Κι όπως γινόταν ως τα τώρα, και στον αγώνα αυτόν οι μικροαστοί σα μάζα θα αφεθούν για όσο μπορεί μεγαλύτερο χρονικό διάστημα δισταχτικά, αναποφάσιστα, παθητικά, για να σφετεριστούν ύστερα, μόλις θάχει κριθεί ο αγώνας, τη νίκη, για να ζητήσουν από τους εργάτες να ησυχάσουν και να γυρίσουν στα σπίτια τους, στη δουλειά τους, για να προλάβουν τις λεγόμενες ακρότητες και για ν' αποκλείσουν το προλεταριάτο από τους καρπούς της νίκης. Δεν είναι στο χέρι των εργατών να εμποδίσουν τους μικροαστούς δημοκράτες να το κάνουν αυτό, είναι όμως στο χέρι τους να τους δυσκολέψουν την επικράτηση πάνω στο ένοπλο προλεταριάτο και να τους υπαγορεύσουν τέτοιους όρους, που η κυριαρχία των αστών δημοκρατών να περικλείνει από τα πριν το σπέρμα του αφανισμού της και να διευκολύνει σημαντικά τον παραμερισμό της κυριαρχίας των αστών δημοκρατών από την κυριαρχία του προλεταριάτου.

Οι εργάτες, πριν απ' όλα, πρέπει στο διάστημα της σύγκρουσης, κι αμέσως ύστερα από τον αγώνα, να αντιδράσουν όσο το δυνατό περισσότερο στον αστικό κατευνασμό και ν' αναγκάσουν τους δημοκράτες να πραγματοποιήσουν τις σημερινές τρομοκρατικές απειλές τους. Πρέπει να δουλέψουν έτσι που να μην κατασταλεί ξανά, αμέσως μετά τη νίκη, ο άμεσος επαναστατικός αναβρασμός. Αντίθετα, πρέπει να τον διατηρήσουν όσο το δυνατόν πιο πολύ. Όχι μόνο δεν πρέπει ν' αντιδράσουν στις λεγόμενες ακρότητες, στα παραδείγματα της λαϊκής εκδίκησης ενάντια σε μισητά πρόσωπα ή δημόσια κτίρια, με τα οποία συνδέονται μόνο μισητές αναμνήσεις, όχι μόνο πρέπει ν' ανέχονται αυτά τα παραδείγματα, μα πρέπει να πάρουν οι ίδιοι στα χέρια τους την καθοδήγησή τους

Στο διάστημα του αγώνα και ύστερα απ' τον αγώνα πρέπει οι εργάτες, πλάι στις διεκδικήσεις των αστών δημοκρατών, να θέτουν σε κάθε ευκαιρία τις δικές τους διεκδικήσεις. Πρέπει να ζητήσουν εγγυήσεις για τους εργάτες, μόλις οι δημοκράτες αστοί ετοιμάζονται να πάρουν την κυβέρνηση στα χέρια τους. Πρέπει εν ανάγκη να αποσπάσουν με τη βία αυτές τις εγγυήσεις και γενικά να φροντίσουν ν' αναλάβουν οι νέοι κυβερνήτες την υποχρέωση να κάνουν όλες τις δυνατές παραχωρήσεις και υποσχέσεις, πράγμα που αποτελεί το πιό σίγουρο μέσο για να τους εκθέσουν. Γενικά, πρέπει με κάθε τρόπο να συγκρατήσουν όσο μπορούν τη μέθη της νίκης και τον ενθουσιασμό για τη νέα κατάσταση που σημειώνεται ύστερα από κάθε νικηφόρο αγώνα των πεζοδρομίων, με την ήρεμη και ψύχραιμη αντίληψη της κατάστασης και με την απροκάλυπτη δυσπιστία απέναντι στη νέα κυβέρνηση. Πρέπει, πλάι στις νέες επίσημες κυβερνήσεις, να εγκαθιστούν ταυτόχρονα δικές τους επαναστατικές εργατικές κυβερνήσεις, είτε με τη μορφή κοινοτικών διοικήσεων, κοινοτικών συμβουλίων, είτε με τη μορφή εργατικών λεσχών ή εργατικών επιτροπών, έτσι που οι αστικές δημοκρατικές κυβερνήσεις να χάσουν αμέσως όχι μονάχα το στήριγμά τους στους εργάτες, μα να αισθάνονται απ' τα πριν ακόμα ότι παρακολουθούνται και απειλούνται από εξουσίες που πίσω τους στέκεται όλη η μάζα των εργατών. Με μια λέξη: από την πρώτη στιγμή της νίκης, πρέπει η δυσπιστία τους να κατευθύνεται όχι πια ενάντια στο ως τα τώρα αντιδραστικό κόμμα, αλλά ενάντια στους ως τότε συμμάχους τους, ενάντια στο κόμμα που θέλει να εκμεταλλευθεί μονάχο του την κοινή νίκη.

2. Για να μπορέσουν όμως οι εργάτες να αντιταχθούν δραστήρια κι απειλητικά στο κόμμα

αυτό, που η προδοσία του σε βάρος των εργατών θ' αρχίσει από την πρώτη ώρα της νίκης, πρέπει να είναι οπλισμένοι και οργανωμένοι. Ο εξοπλισμός ολόκληρου του προλεταριάτου με τουφέκια, με καραμπίνες, με κανόνια και πυρομαχικά πρέπει να πραγματοποιηθεί αμέσως, πρέπει να αντιδράσουμε στο ξαναζωντάνεμα της παλιάς αστικής πολιτοφυλακής που στρεφόταν ενάντια στους εργάτες. Εκεί όμως όπου δεν θα μπορέσει να πραγματοποιηθεί αυτό, πρέπει οι εργάτες να προσπαθήσουν να οργανωθούν ανεξάρτητα σαν προλεταριακή φρουρά, με αρχηγούς εκλεγμένους απ' τους ίδιους και με δικά τους, από τους ίδιους εκλεγμένα επιτελεία, και να μουν κάτω από τις διαταγές όχι της κρατικής εξουσίας, αλλά των επαναστατικών δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων που θάχουν επιβάλει οι εργάτες. Εκεί όπου θ' απασχολούνται εργάτες για λογαριασμό του κράτους, πρέπει να επιβάλλουν τον εξοπλισμό τους και την οργάνωσή τους σε ένα ιδιαίτερο σώμα με αρχηγούς εκλεγμένους από τους ίδιους ή σαν τμήμα της προλεταριακής φρουράς. Τα όπλα και τα πυρομαχικά δεν πρέπει με κανένα πρόσχημα να παραδοθούν και στην ανάγκη κάθε προσπάθεια αφοπλισμού θα πρέπει να ματαιωθεί με τη βία. Εκμηδένιση της επιρροής των αστών δημοκρατών στους εργάτες, άμεση, ανεξάρτητη και ένοπλη οργάνωση των εργατών και επιβολή τέτοιων όρων που να δυσκολεύουν και να εκθέτουν όσο μπορεί πιο πολύ την προσωρινή αναπόφευκτη κυριαρχία της αστικής δημοκρατίας, αυτά είναι τα κύρια σημεία, που θα πρέπει νάχει υπόψη του το προλεταριάτο και επομένως και η Ένωση στο διάστημα της επερχόμενης εξέγερσης και ύστερα απ' αυτήν.

3. Μόλις θάχουν κάπως στερεωθεί οι νέες κυβερνήσεις, θ' αρχίσουν αμέσως τον αγώνα τους ενάντια στους εργάτες. Για να μπορέσουμε εδώ να αντιμετωπίσουμε γερά τους δημοκράτες μικροαστούς, χρειάζεται πριν απ' όλα οι εργάτες να είναι οργανωμένοι και συγκεντρωμένοι σε λέσχες. Ύστερα από την ανατροπή αυτών των κυβερνήσεων και μόλις αυτό γίνει οπωσδήποτε δυνατό, η Κεντρική Επιτροπή θα πάει στη Γερμανία, θα συγκαλέσει αμέσως ένα συνέδριο και θα υποβάλει σ' αυτό τις απαραίτητες προτάσεις για τη συγκέντρωση των εργατικών λεσχών κάτω από μια διεύθυνση που θάναι εγκατεστημένη στην κύρια έδρα του κινήματος. Η γρήγορη οργάνωση, τουλάχιστον μιας επαρχιακής σύνδεσης των εργατικών λεσχών, αποτελεί έναν από τους πιο σπουδαίους παράγοντες για το δυνάμωμα και την εξέλιξη του εργατικού κόμματος. Η άμεση συνέπεια της ανατροπής των σημερινών κυβερνήσεων θα είναι η εκλογή μιας εθνικής αντιπροσωπείας. Το προλεταριάτο πρέπει εδώ να φροντίσει:

I. Με κανένα πρόσχημα και με κανενός είδους μηχανορραφίες των τοπικών αρχών και των κυβερνητικών επιτρόπων να μην αποκλειστεί από τις εκλογές ένας αριθμός από εργάτες.

II. Να μουν παντού, πλάι στους αστούς δημοκράτες υποψηφίους, εργάτες υποψήφιοι, που θα πρέπει, όσο αυτό είναι δυνατό, να προέρχονται από μέλη της Ένωσης και που η εκλογή τους θα πρέπει να επιδιωχθεί με όλα τα δυνατά μέσα. Ακόμα και κει όπου δεν υπάρχει καμιά προοπτική για την εκλογή τους, πρέπει οι εργάτες να εκθέσουν τους υποψηφίους τους, για να διατηρήσουν την αυτοτέλειά τους, για να μετρήσουν τις δυνάμεις τους, για να παρουσιάσουν στο κοινό την επαναστατική τους θέση και τις κομματικές τους απόψεις. Εδώ δεν πρέπει να γελαστούν από τα λόγια των δημοκρατών, ότι λ.χ. διασπών έτσι το δημοκρατικό κίνημα και προσφέρουν στην αντίδραση την ευκαιρία να νικήσει. Όλα αυτά τα λόγια επιδιώκουν τελικά ένα πράγμα, να εξαπατήσουν το προλεταριάτο. Η πρόοδος που θα πραγματοποιήσει το προλεταριακό κόμμα με μια τέτοια ανεξάρτητη εμφάνιση θα είναι απέραντα πιο σπουδαία από τη ζημιά που θα μπορούσε να προκαλέσει η παρουσία στην αντιπροσωπεία μερικών αντιδραστικών. Αν από την αρχή η δημοκρατία εκδηλωθεί αποφασιστικά και τρομοκρατικά ενάντια στην αντίδραση, τότε η επιρροή της αντίδρασης στις εκλογές θάχει απ' τα πριν κιάλας εκμηδενιστεί.

Το πρώτο σημείο στο οποίο οι αστοί δημοκράτες θάρθουν σε σύγκρουση με τους εργάτες θα είναι η κατάργηση της φεουδαρχίας. Όπως στην πρώτη Γαλλική Επανάσταση, οι μικροαστοί θα δώσουν τις φεουδαρχικές γαίες σαν ελεύθερη ιδιοκτησία στους αγρότες, δηλαδή θα αφήσουν να υπάρχει το αγροτικό προλεταριάτο και θα θελήσουν να σχηματίσουν μια μικροαστική αγροτική τάξη που θα διαγράψει τον ίδιο κύκλο της φτώχειας και της καταχρέωσης, μέσα στον οποίο κινείται σήμερα ακόμα ο Γάλλος αγρότης.

Οι εργάτες πρέπει ν' αντιταχθούν σ' αυτό το σχέδιο για το συμφέρον του αγροτικού προλεταριάτου και για το δικό τους συμφέρον. Πρέπει να ζητήσουν η κατασχεμένη φεουδαρχική

ιδιοκτησία να παραμείνει περιουσία του κράτους και να χρησιμοποιηθεί για εργατικούς αποικισμούς που το οργανωμένο αγροτικό προλεταριάτο θα τους καλλιεργεί με όλα τα πλεονεκτήματα της μεγάλης γεωργίας. Έτσι, μέσα στις κλονιζόμενες αστικές σχέσεις ιδιοκτησίας η αρχή της κοινής ιδιοκτησίας θα αποκτήσει μια γερή βάση. Όπως οι δημοκράτες συνδέονται με τους αγρότες έτσι πρέπει και οι εργάτες να συνδεθούν με το αγροτικό προλεταριάτο. Ακόμα, οι δημοκράτες, είτε θα επιδιώξουν απευθείας την ομοσπονδιακή δημοκρατία, είτε, αν δεν μπορούν να αποφύγουν τη μια και αδιαίρετη δημοκρατία, θα προσπαθήσουν να παραλύσουν την κεντρική κυβέρνηση με όσο το δυνατό μεγαλύτερη αυτοτέλεια και ανεξαρτησία των κοινοτήτων και των επαρχιών. Οι εργάτες, μπρος σ' αυτό το σχέδιο πρέπει να επιδιώξουν όχι μονάχα μια και αδιαίρετη Γερμανική δημοκρατία, μα και μέσα σ' αυτήν πρέπει να επιδιώξουν την αποφασιστική συγκέντρωση της εξουσίας στα χέρια των κρατικών αρχών. Δεν πρέπει να παραπλανηθούν από τη φλυαρία για ελευθερία των κοινοτήτων, για αυτοδιοίκηση κλπ. Σε μια χώρα σαν τη Γερμανία, όπου μένουν ακόμα για να παραμεριστούν τόσο πολλά υπολείμματα του Μεσαίωνα, όπου πρέπει να σπάσει τόση πολλή τοπική κι επαρχιακή ιδιοτροπία, δεν πρέπει σε καμιά περίπτωση να γίνει ανεκτό το κάθε χωριό ή κάθε πόλη ή κάθε επαρχία να βάζει και από ένα νέο εμπόδιο στο δρόμο της επαναστατικής δράσης, που σ' όλη της τη δύναμη μπορεί να ξεκινά μονάχα από το κέντρο. Δεν μπορεί να γίνει ανεκτό να επαναληφθεί η σημερινή κατάσταση, όπου οι Γερμανοί είναι υποχρεωμένοι για μια και την αυτή πρόοδο να χτυπιούνται χωριστά σε κάθε πόλη, σε κάθε επαρχία. Λιγότερο απ' όλα μπορεί να γίνει ανεκτή η διαιώνιση, με το λεγόμενο ελεύθερο καθεστώς των κοινοτήτων, μιας μορφής ιδιοκτησίας, της κοινοτικής ιδιοκτησίας, που βρίσκεται ακόμα πιο πίσω κι από τη σύγχρονη ατομική ιδιοκτησία και που παντού διαλύεται αναγκαστικά μέσα σ' αυτή. Δεν μπορεί να γίνει ανεκτή η διαιώνιση της κοινοτικής ιδιοκτησίας και οι διχόνοιες ανάμεσα σε φτωχές και πλούσιες κοινότητες που προκαλούνται απ' αυτήν, καθώς και η διαιώνιση της κοινοτικής ιθαγένειας που υπάρχει πλάι στην κρατική ιθαγένεια και που έχει οχληρές συνέπειες σε βάρος των εργατών. Όπως στη Γαλλία του 1793, το καθήκον του πραγματικού επαναστατικού κόμματος στη Γερμανία είναι σήμερα η πραγματοποίηση της πιο αυστηρής συγκέντρωσης³.

Είδαμε ότι στο κείμενο που θ' ακολουθήσει άμεσα, θάρθουν οι δημοκράτες στην εξουσία, ότι θα υποχρεωθούν να προτείνουν λίγο-πολύ σοσιαλιστικά μέτρα. Θα ρωτήσει κανείς: τί μέτρα θα αντιπροτείνουν οι εργάτες; Οι εργάτες φυσικά δεν μπορούν στην αρχή ακόμα του κινήματος να προτείνουν άμεσα κομμουνιστικά μέτρα. Μπορούν όμως:

1. Να εξαναγκάσουν τους δημοκράτες να επέμβουν από πολλές πλευρές στο ίσαμε τότε κοινωνικό καθεστώς, να διαταράξουν την κανονική του πορεία και να εκτεθούν μόνοι τους. Μπορούν να τους εξαναγκάσουν επίσης να συγκεντρώσουν στα χέρια του κράτους όσο το δυνατόν περισσότερες παραγωγικές δυνάμεις, μέσα μεταφοράς, εργοστάσια, σιδηροδρόμους κλπ.

2. Πρέπει να εξωθούν ως το έπακρο τις προτάσεις των δημοκρατών, που οπωσδήποτε δεν θα εκδηλωθούν επαναστατικά, αλλά ρεφορμιστικά και να τις μετατρέψουν σε άμεσες επιθέσεις ενάντια στην ατομική ιδιοκτησία. Έτσι λογουχάρη αν οι μικροαστοί προτείνουν να εξαγοραστούν οι σιδηρόδρομοι και τα εργοστάσια, τότε οι εργάτες πρέπει να απαιτήσουν αυτοί οι σιδηρόδρομοι και τα εργοστάσια να κατασχεθούν απλούστατα από το κράτος, χωρίς να δοθεί καμιά αποζημίωση στους ιδιοκτήτες αντιδραστικούς. Αν οι δημοκράτες προτείνουν αναλογική φορολογία, οι εργάτες θα ζητήσουν προοδευτική. Κι αν ακόμα οι δημοκράτες προτείνουν μέτρια προοδευτική φορολογία, τότε οι εργάτες θα επιμείνουν σε μια φορολογία που τα ποσοστά της θα ανεβαίνουν τόσο γρήγορα, που το μεγάλο κεφάλαιο θα καταστραφεί μ' αυτήν. Αν οι δημοκράτες ζητούν τη ρύθμιση των κρατικών χρεών, τότε οι εργάτες θα ζητούν να κηρυχτεί το κράτος σε κατάσταση χρεοκοπίας. Οι διεκδικήσεις των εργατών θα πρέπει λοιπόν παντού να προσαρμοστούν σύμφωνα με τις παραχωρήσεις και τα μέτρα των δημοκρατών.

Αν οι Γερμανοί εργάτες δεν μπορούν να κυριαρχήσουν και να επιβάλουν τα ταξικά τους συμφέροντα, χωρίς να περάσουν από μια μακρόχρονη επαναστατική εξέλιξη, έχουν ωστόσο τούτη τη φορά τη βεβαιότητα ότι η πρώτη πράξη αυτού του μελλούμενου επαναστατικού δράματος συμπίπτει με την άμεση νίκη της δικής τους τάξης στη Γαλλία και έτσι θα επιταχυνθεί πολύ.

Μα οι ίδιοι θα συντελέσουν περισσότερο απ' όλα στην τελική νίκη τους, όταν

ξεκαθαρίσουν στον εαυτό τους τα ταξικά τους συμφέροντα, όταν πάρουν την αυτοτελή κομματική τους θέση όσο μπορεί πιο γρήγορα, όταν δεν παρασυρθούν ούτε στιγμή από τα υποκριτικά λόγια των δημοκρατών μικροαστών και όταν δεν ξεφύγουν από το δρόμο της ανεξάρτητης οργάνωσης του κόμματος του προλεταριάτου. Η πολεμική τους κραυγή πρέπει να είναι: ΔΙΑΡΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ.

Λονδίνο, Μάρτης του 1850.

1 σ.. σ. Με την έκφραση "επαναστατική Βαβέλ" εννοούσαν το Παρίσι, που από τον καιρό της γαλλικής αστικής επανάστασης στα τέλη του 18ου αιώνα θεωρούνταν εστία της επανάστασης.

2 Εφημερίδα που έβγαине στο Μπρέσλαου στα 1849-1855.

3 [Παρατήρηση του Ενγκελς στην έκδοση του 1885] Πρέπει σήμερα να υπενθυμίσουμε ότι το εδάφιο αυτό στηρίζεται πάνω σε μια παρεξήγηση. Τότε - χάρη στους βοναπαρτικούς και φιλελεύθερους πλαστογράφους της Ιστορίας - θεωρούσαν βέβαιο ότι η Γαλλική συγκεντρωμένη διοικητική μηχανή είχε εισαχθεί από την μεγάλη επανάσταση και ότι μάλιστα την χρησιμοποίησε η Συμβατική σαν απαραίτητο και αποφασιστικό όπλο για την κατανίκηση της βασιλικής και ομοσπονδιακής αντίδρασης και του εξωτερικού εχθρού. Σήμερα όμως είναι γνωστό γεγονός ότι σ' όλη τη διάρκεια της Επανάστασης ως τις 18 Μπρυμαίρ, στη διοίκηση των νομών, των διαμερισμάτων και των κοινοτήτων υπήρχαν αρχές εκλεγμένες από τους διοικούμενους, που δρούσαν απόλυτα ελεύθερα μέσα στα πλαίσια των γενικών κρατικών νόμων. Είναι γνωστό ότι αυτή η επαρχιακή και τοπική αυτοδιοίκηση, που είναι όμοια με την Αμερικάνικη, έγινε ίσα-ίσα ο πιο ισχυρός μοχλός της επανάστασης και μάλιστα σε τέτοιο βαθμό που ο Ναπολέων αμέσως ύστερα από το πραξικόπημα του της 18ης Μπρυμαίρ βιάστηκε να την αντικαταστήσει με το καθεστώς των νομών, που υπάρχει ακόμα, και που ήταν επομένως από την αρχή καθαρά όργανο της αντίδρασης. Οσο λίγο όμως η τοπική και επαρχιακή αυτοδιοίκηση αντιφάσκει στην πολιτική και εθνική συγκέντρωση, άλλο τόσο πιο λίγο συνδέεται αναγκαστικά με το στενοκέφαλο καντονικό ή κοινοτικό εγωισμό που τον συναντάμε τόσο αηδιαστικό στην Ελβετία και που όλοι οι Νοτιογερμανοί ομοσπονδιακοί ρεπουμπλικάνοι θέλαν να τον καθιερώσουν το 1849 σαν κανόνα στη Γερμανία.